

På den gamla häradskartan från 1870-talet finns både Gökshultstugan och Herkonastugan redovisade. Fast på denna karta kallas Herkonastugan för Bergtet.

Här avrättades herkonan

Spännande och fascinerande i Malexanderskogarna

Bergtet reser sig enormt vid sidan om de plana ytorna strax nedanför. Nog känns det som en idealisk avrättningsplats...

BOXHOLM (LT)

Herkonalia - så står det plötsligt på en skylt i de djupare delarna av Malexanderskogarna. Namnet är urgamalt och det har levat kvar genom århundradena. En informationstavla på platsen som Boxholms skogar satt upp berättar om de hemskheter som ägt rum vid Herkonalia. Spännande och fascinerande för en nutida besökare...

De som vågar sig upp på höjderna bjuds på en vidunderlig utsikt över Malexanderskogarna. Nog borde man kunna slå ihjäl sig om man ramlar ner från detta berg...

Malexander Hembygdsförrens underskrift:

Herkonalia är ett sammansatt ord och betyder fritt översatt häradskvinnans backe. Namnet på området kommer sig av att en herkona blivit avrättad här.

En herkona fick av häradsdomaren rätt att i häradet utöva "världens äldsta yrke", prostitution. Hon hade därmed skyldighet att försörja sina föräldrar.

Troligtvis har denna herkona brutit mot lagen, kanske hade hon stulit eller utövat sitt yrke på fel sida om häradsgården. Hon dömdes till döden och avrättades genom hängning. Enligt historien har det avrättats sju personer här. I samband med avrättningen av herkonan skulle också någon eller några personer ha trillat ner från bergtet och slagits ihjäl sig. En avrättning var en stor attraktion som sam-

lade mycket människor.

Dessa uppgifter återfinns endast som muntliga berättelser. När Malexander kyrka brann 1929 försvann tyvärr också de gamla kyrkböckerna och därmed intressant historik.

Ordet horkona, vilket också återfinns i samband med denna plats, betyder trollkvinna. Huset som varit beläget strax öster om denna plats heter Bergtet. Kanske har namnet, Herkonalia, sin enkla förklaring i att en trollkvinna varit bosatt här i backen (lia). Ordets stavning har sedan ändrats.

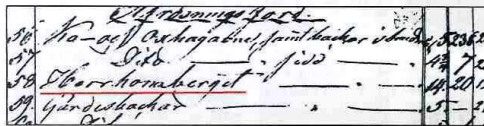
Skylden väcker nyfikenhet och en mängd frågor som det knappast går att få svar på idag. Hur länge sedan skedde detta? Och är det verkligen sant att flera människor ramlade ner och slog ihjäl sig i samband med avrättningen?

Och hur fick torpet Herkonestugan sitt namn? De avrättade bör ju vara någonstans i marken, men var...?

Namn på städer, byar och platser kan många gånger vara väldigt gamla. De hänger med genom århundradena, det finns liksom ingen anledning att byta ut namnen. Namnet "Herkona" i samband med denna plats har säkerligen hängt med väldigt länge. På en karta från 1825 är Herkonaberget angivet. Så det finns väl ingen anledning att betvivla påståendet om att en avrättning av en herkona skett vid platsen. Bergtet reser sig högt intill så det borde ha varit en perfekt läktare till ett makabert skä-

Ett torp har legat en bit in i skogen som kallas Herkonastugan men också för Bergtet. Kanske fick torpet namnet Herkonastugan av namnet på platsen.

men det känns nog ganska troligt. Det är ju också betydligt enklare i de flesta fall att ta reda på när torpstugor lämnas öde än när de tillkommer.

På en detaljerad karta från 1825 finns namnet Herkonaberget upptaget.

despel. Bergtet är så högt att man lär garantera sig sig rejält om man ramlar ner, kanske man rent av kan slå ihjäl sig.

Lite längre upp i skogen har två stycken torp legat. Det är dels Källeryd (även kallat Gökshultstugan) som var bebott till 1896. Mindre än 150 meter från Källeryd låg Herkonastugan (även kallad Bergtet), bebodd till 1888.

Om Herkonastugan fått sitt namn av namnet på bergtet/platsen lär vi väl aldrig få veta,

Gökshultstugan fanns redan 1719 men det är tveksamt att Herkonastugan fanns, det tycks inte finnas med i en kyrkbok från detta år.

Herkonalia i djupaste Malexanderskogarna är hur som helst en spännande plats att besöka. Att det är en väldigt vacker plats gör ju inte ett besök mindre lockande. Det är en vidunderlig utsikt uppifrån bergtet men se till att inte ramla ner så ni slår ihjäl er...

Det händer

Evenemangstips i Boxholms kommun

Cause of death: Woman

Cause of Death: Woman är en journalistisk granskning av våld mot kvinnor. En av tre kvinnor världen över utsätts för fysiskt, sexuellt eller annan typ av våld under sin livstid. Mellan 2010 och 2012 undersöktes situationen i tio länder. I varje land träffade skaparna bakom projektet de som överlevt våldet och de som arbetar för förändring. Med hjälp av anhöriga kunde de också berättat om dödad kvinnas historia. Nu gör Tjejjouren Vilda från Tranås en utställning av projektet. Tid: T o m 02-04, under bibliotekets öppettider. Plats: Boxholms bibliotek.

Söndagstur

När det dök upp en väderkvarn på ett berg mellan Lagnebrunna och Sjögarp så blev det en självklar plats för en Söndagstur. Berättare: Johan Pettersson. Tid: 01-22, Elden tänds kring klockan 10 och Johan Pettersson kan vi lyssna på klockan 10.45. Plats: Vägvisning utefer riks väg 32, avtagsväg Lagnebrunna.

Vandring med Korpen

Boxholmskorpens torsdagsvandring ute i naturen. Vi går cirka tre timmar och stannar halvvägs för att avnjuta medhavd matsäck. Tid: 01-26, kl 9-12. Plats: Start vid Folkets hus.

Föreläsning

Boxholms bibliotek bjuder in allmänheten till en föreläsning om diskriminering och mänskliga rättigheter med anledning av förintelsens minnesdag. Hans Caldaras, född i Stockholm är artist, kompositör, föreläsare och aktivist. Han växte upp i läger i skenet av onsdagens ansikte, och tvingades av lagar och förordningar leva som flyktig i Sverige med en ambulanderande tillvaro, fylld av övergrepp, förtryck och diskriminering. I mitten av 1960-talet involverade författarinnan och människorättskämpen Katarina Taikon honom i sitt engagemang för de svenska romernas mänskliga- och medborgliga rättigheter. Hans har sedan dess ägnat sig åt människorättsfrågor och kampen för alla människors lika värde, föreläst och debatterat sociala orättvisor, intolerans, diskriminering och rasism på skolor, arbetsplatser och i andra skilda sammanhang i samhället. Tid: 01-27, kl 17. Plats: Boxholms bibliotek.

Maila ditt evenemang till redaktionen@lanstidningen.se, kom ihåg tid och plats.

Text och bild: **KLAS JOHANSSON**